

Postmottak@kd.dep.no

Høring-NOU 2010:8 Med forskertrang og lekelyst. Innstilling fra utvalget som har sett på pedagogiske tilbud til førskolebarn

Atferdssenteret har lest utredningen med stor glede og interesse. Den er velskrevet og bygger så langt det er mulig på kunnskap og forskning. Den kunnskapen og forskningen som finnes blir diskutert og vurdert på en grundig og metodisk måte slik at leseren blir satt i stand til å se hva som er relativt pålitelige resultater og hva som ikke er det. På denne måten blir utredningen en god og nyttig kunnskapsstatus om barnehagene i dag.

Atferdssenteret er også i hovedsak enig i utvalgets forslag, men vil likevel kommentere følgende:

1. Utvalget foreslår 20 timer gratis barnehage for alle barn i alderen 3-5 år. Primært ønsker utvalget gratis barnehage for alle. Vi er enig i dette som utvilsomt ville bety at flere med stort behov ville søkt om plass i barnehage. Utvalget har prioritert, og mener at det er viktigere å heve kvaliteten i barnehagene enn gratis barnehage for alle. Vi er ikke uenig i en slik prioritering, men mener at det langsiktige målet om gratis barnehage for alle ikke må forsvinne i diskusjonen om barnehagepolitikken. Det er gode barnefaglige argumenter for et slikt standpunkt.

2. Utvalget anbefaler at barnehagetilbudet fortsatt skal være frivillig. Det er vi enig i. Utvalget anbefaler at kommunen via helsestasjonen og andre instanser gir informasjon til foreldre om betydningen av å gå i barnehagen. Dette er vi også enig i. Det er imidlertid så få i de eldste aldersgruppene som ikke går i barnehage, at det burde vurderes om en ikke burde ha en enda mer aktiv holdning til rekruttering/hjelp, for eksempel ved hjemmebesøk av helsesøster/barneverntjeneste. I denne gruppen av barn er det utvilsomt en del som trenger hjelp i en eller annen form for at barna skal få en god oppvekst og ikke stille med for stort handikap når de begynner på skolen.

3. Utvalget er opptatt av at barnehagen skal ha samarbeid med andre kommunale etater, og foreslår at alle barnehager skal ha tilknytning til et tverrfaglig samarbeidsteam. Det er mye barnefaglig kompetanse i de fleste kommuner. Det er ikke mulig å samle all denne kompetansen hos barnehagepersonalet. Samarbeid med andre er dermed en forutsetning for at alle barn i barnehagen skal få den beste hjelp og oppfølging. Det er derfor et spørsmål om samarbeid med andre burde formuleres enda sterkere, for eksempel i lovs form. Alle er enig i samarbeid, men i praksis er det vanskelig å få til. Veiledningsmateriell kunne også være et virkemiddel. Her er det trolig nødvendig med et tverrdepartementalt samarbeid, for et godt samarbeid beror ikke bare på en positiv holdning i barnehagen. Like viktig er viljen i de andre sektorene.

4. Utvalget foreslår at tilbudet om foreldreveiledning utvides og styrkes. Det er vi helt enig i. Dette er et viktig forebyggende tiltak. Utvalget nevner ICDP som et godt foreldreveiledningstilbud. Det er vi også enig i. ICDP er nå gjenstand for en omfattende evaluering. Vi har forstått at de foreløpige resultatene er positive. Det er Bufdir i samarbeid med H-dyr som har hovedansvaret for

implementeringen. Disse direktoratene i samarbeid med Atferdssenteret har også hovedansvaret for implementeringen av TIBIR, som er et annet foreldreveiledningsprogram bygget på omfattende forskning. Så langt er de foreløpige resultatene fra programmet svært positive. For implementeringen av programmene hadde det betydd mye om barnehagesektoren hadde engasjert seg sterkere i arbeidet. Gjennom barnehagen som når de fleste barn ville rekrutteringen kunne blitt mer alminneliggjort og lettere.

5. Utvalget er opptatt av å styrke samarbeidet mellom foreldrene og barnehagen. Dette er viktig. Utvalget foreslår bl.a. å lovfeste at kommunen skal ha en egen plan for foreldresamarbeid for barnehagene. Det kan være viktig, men like viktig tror vi det er å utarbeide godt veiledningsmaterieil for kommune om hvordan et slikt samarbeid kan skje.

6. Utvalget foreslår at det i rammeplanen i tillegg til mål knyttet til fagområdene også settes mål for barnehagens arbeid med lek, omsorg og sosial kompetanse. Dette er vi helt enig i, men også her mener vi det er viktig, for å virkeliggjøre rammeplanen, at det blir utarbeidet et godt veiledningsmaterieil. Et slikt veiledningsmaterieil ville utvilsomt lette planleggingsarbeidet i den enkelte barnehage.

7. Utvalget anbefaler at de skoleforberedende aktivitetene legger hovedvekt på utvikling av barnas sosiale kompetanse, språk og andre former for kommunikasjon, samt at rammeplanen må tydeliggjøre hva innholdet i de skoleforberedende aktivitetene skal være. Dette er vi også helt enig i. Sosial kompetanse, språk og andre former for kommunikasjon er helt avgjørende for om barna skal få en god start i skolen.

8. Utvalget foreslår at alle barnehager må ta i bruk en tretrinnsmodell for mer systematisk identifisering og oppfølging av barn med særlige behov. Dette ser vi som et av de viktigste forslagene i utredningen. Hvis dette forslaget ble gjennomført på en god måte ville vi stå langt bedre rustet til å hjelpe det enkelte barn som er i behov for hjelp og støtte. Her er det som også utvalget understreker behov for bistand fra kompetente fagpersoner fra støtteapparatet rundt barnehagen. Vi ville tro at disse fagmiljøene ville ta imot utfordringen med entusiasme, fordi det gir en unik mulighet for tidlig intervensjon, som stadig har blitt etterlyst. Her trengs det imidlertid mye forarbeid for å finne fram til gode kartleggingsmetoder- og verktøy, og for å skape størst mulig enighet om hvordan kartleggingsarbeidet skal foregå. Atferdssenteret vil foreslå at departementet i samarbeid med barnevern- og helsesektoren så snart som mulig setter ned en gruppe for å forberede dette faglige arbeidet.

9. Det er også en særmerknad fra medlemmene Fagerli, Mogstad, Ogden og Raundalen, som går noe lenger. De ønsker å utvikle en systematisk kartleggingsmetode for ytterligere å oppdage barn som har behov for særskilt oppfølging, samt for å dokumentere i hvilken grad barnehagen når målene som er satt. De foreslår at denne kartleggingen skal skje våren før skolestart av femåringene og at resultatene av kartleggingen skal overføres skolen for å bedre overgangen mellom barnehage og skole. Flertallet i utvalget har ingen kommentarer til merknaden, så det er vanskelig å vurdere hva slags motforestillinger de har hatt. Vi vil anta at det ikke er motforestillinger til å utvikle et slikt kartleggingsverktøy i seg selv, men at den går på utlevering av resultatene til skolen. Det vil eventuelt kunne virke stigmatiserende for de barna som sliter med problemer, og har behov for ekstra oppmerksomhet og tiltak. Forutsatt at dette blir et godt og valid kartleggingsinstrument, kan

vi vanskelig følge et slikt resonnement, fordi utvalget selv understreker sterkt betydningen av samarbeid mellom barnehage og skole. Et slikt samarbeid må vel også dreie seg om barna, og ikke bare generelt, men også om det enkelte barn. Det betyr vel at barnehagen gir opplysninger om det enkelte barn til skolen. Er det ikke da bedre at barnehagen gir opplysninger som bygger på best mulig valid kartlegging og ikke på mer subjektive synspunkter? Vi ville imidlertid være enig i slike motforestillinger mot å utlevere slike kartleggingsresultater hvis det var lite valide instrumenter. Hvor valide de kunne bli er et empirisk spørsmål som en først kunne svare på når de var utviklet og utprøvd. Vi kan derfor vanskelig se motforestillingene mot å utvikle et slikt kartleggingsverktøy. For barnehagene kunne det være positivt, og så kunne en etterpå vurdere om opplysningene skulle gis til skolen i samråd med foreldrene.

10. Utvalget er bekymret for kompetansesituasjonen hos de ansatte i barnehagene, og fremmer en rekke forslag for å styrke denne. Atferdssenteret er i hovedsak enig i disse forslagene. Formell utdanning er alltid viktig, men i den direkte kontakten med barna kan også andre kvalifikasjoner som erfaring og relasjonskompetanse være viktig. Vi vil advare mot et system som bare gir innpass for de som har den rette formelle kompetansen i det direkte arbeidet med barn. Vi er imidlertid enig i at lederstillingene forbeholdes de med den formelt riktige utdanningen, og at andelen førskolelærere bør øke.

11. Utvalget mener det er betenkelig at det har vært satset så lite på forskning om barnehager, og at vi vet så lite om virkningen av ulike tiltak for ulike barn. Utvalget foreslår at det igangsettes kontrollerte evalueringsstudier for å finne ut hvordan barnehager med ulike kjennetegn påvirker barn av hvert kjønn og med ulike forutsetninger og kjennetegn. Dette gjelder særlig barns sosiale, emosjonelle, atferdsmessige og motoriske fungering, i tillegg til barns kognitive fungering og psykiske helse. Evalueringsstudier med randomiserte og kontrollerte design, som representerer den mest robuste framgangsmåten for å vurdere virkningene av et tiltak, blir framhevet. Utvalget foreslår også en sterkere integrasjon mellom dem som driver tilbudet til barn i førskolealder og forskningsmiljøene, og bedre kvalitetskontroll av forskningen. Atferdssenteret gir sin fulle støtte til disse forslagene, og mener at forskningsbevilgningene til barnehageforskningen bør øke betraktelig i årene som kommer.